

IKER
GAZTE
NAZIOARTEKO
IKERKETA EUSKARAZ

III. IKERGAZTE

NAZIOARTEKO IKERKETA EUSKARAZ

2019ko maiatzaren 27, 28 eta 29
Baiona, Euskal Herria

ANTOLATZAILEA:
Udako Euskal Unibertsitatea (UEU)

GIZA ZIENTZIAK ETA ARTEA

D ereduan euskaldundutako
eremu mistoko gazte nafarren
hizkuntza jarrerak eta identitateak

Ainhoa Pardina eta Ibon Manterola

115-120 or.

<https://dx.doi.org/10.26876/ikergazte.iii.01.15>

D ereduan euskaldundutako eremu mistoko gazte nafarren hizkuntza jarrerak eta identitateak

Pardina, Ainhoa, Manterola, Ibon

UPV/EHU

ELEBILAB

apardina002@ikasle.ehu.eus

Laburpena

Nafarroako eremu mistoan D ereduan euskaldundutako gazteen euskararen erabilerak, jarrerak eta identitateak aztertzeko ikerketa baten abiapuntua da lan hau. Zehazki, parte hartzaileen profil soziolinguistikora lehen hurbilketa egiteko galdetegi bat aurkeztuko dugu. Galdetegiaren helburu nagusia da aurreikusita dauden eztabaida talde eta banakako elkarrizketetarako auzi interesgarriak identifikatzea. Galdetegiaren diseinua kontuan hartuta, aurreikusten dugu aukera izango dugula parte hartzaileek DBH bukatu eta unibertsitate adineko garaira arte egindako bilakaera soziolinguistikora lehen hurbilketa egiteko. Gazteen bizialdi horretan garatutako euskararekiko hizkuntza identitateak eta muda linguistikoak nolakoak izan daitezkeen iradokiko dugu lanaren bukaeran.

Hitz gakoak: galdetegi soziolinguistikoa, hizkuntza jarrerak, hizkuntza identitateak, D eredua, hiztun berri gazteak

Abstract

This work is the first stage of a wider research that aims to study the uses, attitudes and identities of young speakers of Basque who learnt the language in the D model in the central area of Navarre. Specifically, we will introduce the sociolinguistic survey designed to make a first approach to the profile of the participants. The main goal of the questionnaire is to identify the relevant topics for the focus groups and individual interviews that are expected to be carried out in the near future. Taking into account the design of the questionnaire, we predict that we will be able to access the evolution of the sociolinguistic profile of participants between the end of secondary school and the period of university studies. More specifically, at the end of the paper we will make some predictions about the linguistic identities and mudes of the participants.

Keywords: sociolinguistic questionnaire, language attitudes, linguistic identities, D model, young new speakers

1. Sarrera eta motibazioa

Azken hamar urteetan euskararekiko jarreraren eta erabileraren ikerketa esparruan ikuspegi kualitatiboekin egindako hainbat lan argitaratu da. Hiztun profilei dagokienez, lan batzuek euskaraz ez dakitenengan (Amorrortu et al., 2009) eta hiztun berriengan (Ortega et al., 2016) jarri dute arreta. Helburuei dagokienez, euskararen inguruko oinarritzko diskurtsoak aztertu dira Euskal Autonomia Erkidegora mugatuta (Martinez de Luna et al. 2016), edo Nafarroan euskara sustatzeko adostasun sozial berriak identifikatu dira (Erize, 2018). Ikerketa hauek guztiek Arrue Proiektua (Eusko Jaurlaritza, 2013) edo Inkesta Soziolinguistikoa (Eusko Jaurlaritza et al., 2017) bezalako ikerketa makro-kuantitatiboen ekarpenak osatzeko aukera ematen dute. Esate baterako, euskararen sustapenari buruzko jarreraren kasuan, Inkesta Soziolinguistikoak ematen dituen emaitza kuantitatiboen atzean egon daitezkeen jarrera eta ideologiak modu finagoan ikertu daitezke metodologia kualitatiboekin (eztabaida taldeak, banakako elkarrizketak, autobiografia linguistikoak eta abar), gorago aipatu ditugun lanetan egin izan den bezala.

2. Arloko egoera eta helburuak

Hemen aurkeztu dugun ikerlana Nafarroako eremu mistoan kokatzen da. Euskararen ofizialtasunari dagokionez, Euskararen Legeak bereizten dituen hiru eremuetako bat da eremu mistoa (Agoitzaldea, Erronkari-Zaraitzu, Iruñerria, Lizarraldeko ipar ekialdeko herriak, Garesaldeko herri gehienak eta

Tafallaldeko herrien erdiak, beste erdiak eremu ez-euskaldunekoak izanik). Bertan, euskara ez da guztiz ofiziala baina legediak aukera ematen du euskara neurri batean bada ere sustatzeko. Eremu euskaldunean euskara ofiziala da gaztelaniarekin batera (Añamendi, Baztanaldea, Bortzirriak, Sakana, Leitzaldea, Malerreka eta Ultzamaldeko herri gehienak), eta aldiz, eremu ez euskaldunean, gaztelania bakarrik da ofiziala (Irunberrialdea ia osoa, Tafallaldeko herrien beste erdiak, Tuterldea, Vianaldeko ia herri guztiak, Zangozaldeko herri gehienak, Lizarraldeko hego mendebaldeko herriak eta Erribera). Hizkuntza eskubideen banaketa geografikoki honi dagokionez, aipagarria da Nafarroako biztanle gehien eremu mistoan eta ez-euskaldunean daudela.

Honela, aipatu berri ditugun soziolinguistikako ikerketa ildoei jarraituz, Nafarroako eremu mistoko gazteen euskararen erabilera, jarrerak eta identitateak aztertzeke ikerketa baten lehen pausoak aurkeztuko ditugu lan honetan. ELEBILAB ikertaldeak azken bi hamarkadetan euskara-gaztelania gaitasunen garapenaz egindako lanei segida eman nahi zaie, taldearen aurreko ikerketetan parte hartutako gazte berberen hizkuntza jarrerak eta identitateak aztertuz. Lan honetan, zehazki, aipatutako gazteen gaur egungo profil soziolinguistikora lehen hurbilketa egiteko galdetegi bat aurkeztuko dugu, euskararen ezagutzari, erabilerari eta jarrerei buruzkoa. Galdetegietako emaitzetan oinarrituta, asmoa da eztabaida taldeak eta banakako elkarrizketak diseinatzea eta egitea, aipatutako parte hartzaileen euskararekiko jarreretan eta hizkuntza identitateetan sakontzeko.

Testuinguru soziolinguistikoko orokorra dela eta, Nafarroan euskararen sustapenak ez dauka adostasun sozio-politiko handirik, Inkesta Soziolinguistikoeak erakutsi izan duten moduan; izan ere, bertako 16 urtetik gorako biztanleen %33,3 euskararen erabilera sustatzearen alde dago, %39,1 aurka dagoen bitartean (eta, beraz, %27,6 ez alde eta ez aurka). Gainera, Nafarroako eremuen arabera emaitza hauek aldirak dira, eremu euskaldunean euskararen erabilera sustatzearen aldeko jarrera askoz handiagoa baita (%68,1), eremu mistoan (%36,3) edo eremu ez euskaldunean (%19,1) baino, (Nafarroako Gobernu et al., 2017).

Erizeren (2018) arabera, aniztasun handia dago euskararekiko bizipen pertsonalei dagokienez. Baina hala ere, euskararen sustapenerako funtsezko zortzi adostasun identifikatu ditu ikerlariak. Esate baterako, euskararen eta gaztelaren hiztunen arteko errespetuaren beharra eta euskararekiko hizkuntza politika alderdikarieratik banatu beharra. Desadostasunak ere aurkitu dira: besteak beste, herritarren nahi eta behar linguistikoei administrazioaren erantzuna nolakoa izan behar den, edota euskara inposatu den edo ez. Gure ikerketari dagokionez, hemen aipatu diren auziak eremu mistoko gazteen jarreretan nola agertzen diren aztertuko dugu.

Euskararen legezkotasunak Nafarroan dauzkan mugak handiak izanik ere, hezkuntzako eredu linguistikoei dagokienez, hainbat aukera daude: guztia euskaraz ikastea, gainerako hizkuntzak izan ezik (D eredu), ikasgaien erdia euskaraz eta beste erdia erdaraz ikastea (B eredu), ikasgai guztiak erdaraz izan arren euskara ikasgai bezala ematen duena (A eredu) eta, azkenik, euskararik irakasten ez den eredu (G eredu). Hala ere, kontuan izan behar dugu eremu euskaldunerako A, B eta D ereduak baimentzen direla; eremu mistorako A, B, D eta G ereduak eta, azkenik, eremu ez-euskaldunerako A, D eta G ereduak (Aldasoro, 2001). Joan den mendeko laurogeigarren hamarkadatik aurrera Nafarroan D eredu hedatuz joan da, nahiz eta bilakaera hori oro har mantsoa izan den eta ez duen lortu euskararik gabeko G ereduaren matrikulazio portzentajeetara gerturatzea: G ereduaren matrikulatu diren ikasleen portzentajea %50 inguruan mantendu da azken hamar ikasturteetan, eta aldiz, garai berean, D eredu matrikulazioa %30 gainditu ezinda dabil (Berria, 2019).

Bestalde, Nafarroako eremu mistoko D eredu eskola bateko ikasleen gaztelania H1 / euskara H2 garapenaz egindako ikerketa sekuentzialek erakutsi dute bi hizkuntzen garapena antzekoa dela 5 eta 11 urte bitartean. Era berean, ikasle horien eta ingurune eta etxe euskaldunetako haurren euskara garapena konparatuta, antzekotasun ugari ikusi da, nahiz eta ezberdintasun batzuk ere badauden, bai euskararen alderdi gramatikal batzuen garapenean eta baita alderdi diskurtsibo batzuen garapenean ere (Ezeizabarrena, 2012; Manterola eta Almgren, 2013; Manterola et al., 2013; Manterola, 2019). Hain zuzen ere, ikerketa hauetan aztertu ziren ikasleen euskararekiko jarrera eta identitateak nahi dira aztertu artikulu honetan aurkeztu dugun ikerketan.

Eskolari lotuta, gure lan honetarako interesgarria den beste ekarpen bat Arrue Proiektuarena da (Eusko Jaurlaritza, 2013). Bertan, Euskal Autonomia Erkidegoko LH4tik DBH2ra arteko ikasleen

eskola giroko hizkuntza erabilerak aztertzen dira; hau da, euskara eta gaztelera zenbat erabiltzen dituzten eta erabilera hori errazten edo zailtzen duten aldagaiak zeintzuk diren ikertzen da. Emaitzek erakusten dute euskararen erabilera baxuagoa dela adinean aurrera egin ahala: ikasgelan LH4ko ikasleen %60k eta DBH2ko ikasleen %28k erabiltzen dute euskara. Jolaslekuan ere LH4koek DBH2koek baino euskara gehiago erabiltzen dute, nahiz eta gaztelania den nagusi bi taldeetan (%59 eta %76, hurrenez hurren). Ikerketaren ondorioetako bi hauek izan dira: eskolak lehen hezkuntzan bigarren hezkuntzan baino gehiago lortzen duela euskararen erabileraren aldeko baldintzak sortzea. Eta aurrekoari lotuta, adinean aurrera egin ahala, eskolaz kanpoko sozializazio espazioek zaildu egiten dutela euskararen erabilera. Hau dena kontuan hartuta, guretzat interesgarria da ezagutzea D ereduan euskaldundutako ikasleen euskararekiko erabilerak eta erabilerarekiko jarrerak nolako bilakaera izan duten DBH bukatu eta unibertsitate garaira bitartean, non eta Nafarroako eremu mistoan, hizkuntzak Nafarroan daukan estatus soziolinguistiko konplexua kontuan hartuta.

D ereduan euskara ikasitako gazteen hizkuntza jarrerei dagokionez, Ortega eta besteren (2016) liburua erreferentziazko lana da. Beste ekarpen askoren artean, hizkuntza identitate ezberdina duten hiztun berri gazteen profilak identifikatu dituzte (euskaldun zaharra, euskalduna eta euskaldun berria), eta baita profil horietan eragiten duten faktoreak ere (besteak beste, hizkuntza gaitasuna eta harreman sareak). Gazteek beren burua profil batean ala bestean kokatzeko orduan, gainera, Ortega eta bestek ikusi dute gazteek beren buruari euskal hiztun gisa ematen dioten benetakotasuna eta zilegitasuna ere aldagai garrantzitsuak direla. Woolarden (2008) lana aipatuta, Ortega eta bestek zehazten dute hiztunen benetakotasuna eta zilegitasuna elkarrekiko lehian dauden bi baliotan ardatzen dela: "anonimatu" balioa eta "benetakotasun" balioa. Honela, euren ikerketako partaideek batuari esleitzen diote hizkuntza «anonimo»aren balioa, eta aldiz, tokian tokiko hizkerari benetakotasunarena. Balioen dinamika honetan, erreferentzia jatorrizko euskal hiztuna da, "euskaldun zaharra", aipatutako ikerketaren arabera. Gure ikerketari dagokionez, interesgarria izango da aztertzea ea parte hartzaileek nola kokatzen duten beren burua hiztun gisa benetakotasunari eta zilegitasunari dagokionez, kontuan izanik ikertuko dugun testuinguru soziolinguistikoan jatorrizko tokian tokiko hizkera XIX. mendean zehar desagertu zela.

Gure lanerako garrantzizkoa izan daitekeen beste ekarpen bat muda linguistikoaren inguruko ikerketarena da (Pujolar et al., 2017). Muda linguistikoa kontzeptuak adierazten duena da ea hiztunak zenbateraino eta zergatik pasa diren hizkuntza bat egitetik bestea egitera euren eguneroko ohiko elkarrekintzetan. Abian den ikerketa batean, Amorrortu eta bestek (2018) ikusi dute Bilbo inguruko gazteen artean hainbat profil daudela muda linguistikoei dagokionez: gazte batzuentzat euskara ohiko hizkuntza izatera pasa da; beste batzuek, aldiz, ez dute muda linguistikoa egin, hau da, ez dute euskara euren errepertorio linguistiko aktiboan sartu, euskarazko eremu akademikotik harago behintzat. Pujolarrek eta bestek (2017) muda linguistikoak gerta litezkeen bizitzako hainbat une bereizten dituzte, eta gure ikerketarako bereziki interesgarriak direnak dakartzagu hona: bigarren hezkuntzako institutu batean hasteko unea, unibertsitatean edota lanean hastekoa, eta bikote harreman bat hastekoa. Ikergai ditugun parte hartzaileen bizialdia kontuan hartuta, arreta berezia jarriko dugu une horietan gertatu (ahal) izan diren muda linguistikoetan eta haien arrazoietan. Kataluniako kasuan, hizkuntza erabileran atzemandako aldaketa handia institututik unibertsitatara pasatzerakoan gertatzen da (Pujolar et al., 2017): jatorrizko gaztelania-hiztunek sozializaziorako hizkuntza gisa hartzen dute katalana. Gainera, muda horretan katalan hiztunek unibertsitatara joaterakoan katalanaren erabileran jaitsiera nabaritzen dutenez, askok gaztelaniaz hitz egiten dutenengan mudak eragiten dituzte; hau da, gaztelaniaz hitz egiten dutenak katalanez hitz egitera igaroarazten dituzte, ingurunea aldatu dela eta erreakzio gisa.

3. Ikerketaren muina

3.1. Helburuak

Nafarroako eremu mistoan D ereduan euskaldundutako gazteen profil soziolinguistikora lehen hurbilketa egitea ahalbidetuko duen galdetegi bat aurkeztu nahi da lan honetan. Izatez, ikerketa zabalago baten lehen pausoa da lan hau. Nafarroako eremu mistoan D ereduan euskaldundutako gazteen euskararen erabilera, jarrerak eta identitateak aztertzea da helburu orokorra, eztabaida talde eta banakako elkarriketen bidez, jarrera eta identitate horien atzean dauden faktoreak ezagutze aldera.

3.2. Parte hartzaileak

Gorago aurreratu dugun moduan, ELEBILAB taldearen hainbat ikerketatan 5, 8 eta 11 urterekin parte hartu zuten subjektuak nahi dira aztertu, gaur egun unibertsitate graduiko ikasketak egiteko adinean daudela. Lehenago egindako azterlan horietan, parte hartzaileen euskara-gaztelania gaitasunen garapena aztertu zen. Nafarroako eremu mistoko herri batean jaioak dira, etxean gaztelaniaz haziak eta euskara D ereduaren ikasiak, bizpahiru urtetatik aurrera. Beraz, euskararen hiztun berri gisa har ditzakegu parte hartzaile hauek, Ortega eta besteren (2016) arabera.

Nafarroan gerra aurreko bigarren ikastola izan zen ikergai izango ditugun gazteen herrikoa, 1933an zabaldu zena (Erbiti, 2015). Eredu publikoari dagokionez, ikergai izango diren gazte hauen herrian 1995ean ezarri zen D eredu publikoa, beraz, hortik aurrera bi aukera izango zituzten eskualde horretako gurasoek haurren eskolatzea euskaraz egiteko (Dufur, 2012).

3.3. Ikerketarako lehen tresna: galdetegia

Parte hartzaileek online betetzeko galdetegia prestatu da, haien ezaugarri eta profil soziolinguistikoetara lehen hurbilketa bat egin nahirik. Behin EHUko datuen babeserako protokoloak eskatzen dituen prozedurak beteta, parte hartzaileei bidaliko zaie. Guztira 36 galdera dauzka galdetegiak: batzuk erantzun kopuru mugatukoak dira, beste batzuk 5 aukerako eskalakoak, eta azkenik, badira erantzun irekietarako galderak ere. Orrialde kopuruaren muga dela eta, galdetegia luzeegia da lan honetan txertatzeko. Horregatik, hurrengo paragrafoetan galdetegia aurkeztera mugatuko gara, galdera multzoek parte hartzaileen profil soziolinguistikoaren zein alderdi aztertzea ahalbidetuko diguten azalduz.

Parte hartzaileen jatorria

Izen-abizenak, emaila eta adina bezalako informazio pertsonala bete ondoren, bizitokiari buruzko datuak emango dituzte, eurenak zein gurasoenak. Honez gain, bera eta bere familia egungo bizitokian noiztik bizi diren ere galdetuko zaie, familiak belaunaldiz belaunaldi euskararekin izan dituen harremanak irudikatu asmoz.

Parte hartzaileen lehen hizkuntza eta hizkuntza gaitasuna, gurasoen hizkuntza gaitasunak eta etxeko hizkuntza ohiturak

Beste galdera multzo batzuek izenburuan aipatutako gaiei buruzko informazioa lortzeko balioko dute. Zehazki hizkuntza gaitasunei eta hizkuntza ohiturei dagokienez, txikitatik gaur egun arte aldaketarik egon den ala ez jakin ahal izateko galderak txertatu ditugu. Esate baterako, hizkuntza ohituren kasuan: "Etxeko hizkuntza ohiturei dagokionez, aukeratu euskaraz zenbat egiten zenuen/duzun". Bi taulatan banatu dugu galdera hau, bata "zure haurtzaroan" eta bestea "gaur egun" izenburupean, bi garaietako informazioa eskatuz, eta bosteko eskala batean erantzuna markatzeko eskatzen zaie parte hartzaileei, "inoiz ez"-etik "beti"-ra arte. Galdera honek lehen pista bat eman diezaguke parte hartzaileen muda linguistikoaren inguruan. Gainera, "ama hizkuntzaren ideologia"k, hiztun berriengan zenbateraino eragiten duen aztertzeko lehen pista jaso genezake hemendik, Ortega eta besteren (2016) lanean egin bezala Euskal Autonomia Erkidegoko hiztun berrien kasuan. Hain zuzen ere, ideologia honen arabera, familian ikasitako hizkuntzak erabat eta bizitza guztirako baldintzatzen du pertsonaren hizkuntza-identitatea.

Euskararen erregistroak

Galdera baten bidez, parte hartzaileek euskararen erregistro formal eta informalak zenbateraino erabiltzen dituzten jakin nahi dugu. Iruditzen zaigu pista interesgarria izan daitekeela parte hartzaileen profil soziolinguistikoaz, Ortega eta besteren (2016) lanean faktore garrantzitsua delako erregistro informala menderatzearena, hiztun berrien hizkuntza identitateak direla eta.

Euskararen erabilera esparruz esparru

Izenburuak argitzen duen moduan, hainbat esparrutan euskara zenbateraino erabiltzen duten galdetuko diegu parte hartzaileei, 1etik (batere ez) 5era (etengabe) doan eskalaren bidez. Beste item

batzuen kasuan bezala, hemen ere iraganeko erabilerei buruz ere galdetuko diegu. Zehazki eskola giroari dagokion galderaren bidez, derrigorrezko eskolaldia bukatu eta unibertsitate garaia artean egon daitezkeen muda linguistikoen berri izan genezake. Halaber, lan mundutik eta eskola girotik kanpoko esparruetan DBH garaian eta gaur egun euskara zenbateraino erabiltzen duten galdetuta, parte hartzaileen bilakaera soziolinguistikoa aisialdia, kultur kontsumoa eta lagunartea (sare sozialak barne) bezalako sozializazio esparruek joka dezaketen paperaren azterna batzuk aurkitzea espero dugu.

Euskararekiko jarrerak

Galdetegiaren azken atalean, euskararen balio afektibo, identitario, sozial eta ekonomikoari erreferentzia egiten dioten hainbat baieztapen aurkezten zaizkie parte hartzaileei, kasu batzuetan eskala baten arabera (des)adostasuna adieraz dezaten, eta beste batzuetan, hainbat erantzunen artean aukera dezaten. Hona hemen adibide batzuk: “Nahiago dut ingeles maila hobetu euskara baino”; “Ez dago euskara jakin beharrik euskalduna izateko”; “Zer asmo dituzu euskarak bizi duen egoerarekiko?”; “Hemendik urte batzuetarako euskarari zer etorkizun opa diozu?”. Horretaz gain, jarrera eta ideologiarekin lotuta, hiztun profilen irudikapenari buruz ere galdetuko zaie, hau da, euren burua Ortégak eta bestek (2016) azaltzen duten zein aukerarekin identifikatuko zuketena (euskaldun zahar / euskaldun / euskaldun berri), baita euren burua hiztun zilegitzat hartzen duten ere.

4. Ondorioak

Ikerketaren fase honetan atera ditzakegun ondorioak galdetegietatik aterako ditugun profil soziolinguistikoetara mugatu beharra daukagu. Oraindik goizegi da ikerketaren helburu orokorreari erantzun egiten ondorioak hona ekartzeko.

Nafarroako eremu mistoko euskararen erabilera datuak gogoan (Eusko Jaurlaritza et al., 2017), aurreikus genezake, oro har, parte hartzaileek euskara gutxi erabiliko dutela. Inpresio orokor honetatik harago, dena dela ere, litekeena da parte hartzaile batzuek harreman sare euskaldunak eraiki izana, Ortéga eta besteren (2016) lanean erakusten den moduan hiztun berri batzuen kasuan. Emaitzak alde batera ala bestera egin, uste dugu parte hartzaileen euskara gaitasunak ibilbide oso ezberdina erakutsiko duela DBH bukatu eta gaur arte: batzuen kasuan euskarazko gaitasuna berbera edo hobea izango da, eta besteen kasuan, berriz, pentsatzekoa da ezagutza maila jaitsi izana. Puntu honetan, aurreikusten dugu muda linguistikoaren fenomenoak joko handia emango duela, batez ere, noski, euskararen erabilera aldaketak egin dituzten parte hartzaileen kasuan, eta zehazki, euskara presente dagoen unibertsitateetan edo lan munduetan murgildu diren parte hartzaileen kasuan.

5. Etorkizunerako planteatzen den norabidea

Gorago aipatu dugun bezala, lan hau lehen pausoa besterik ez da. Hemen aurkeztu dugun galdetegia parte hartzaileei bidali eta atzera bueltan jaso ostean, galdetegiak kodetu, emaitzak atera eta eztabaida taldeetarako auzi interesgarriak identifikatuko dira. Jarraian, eztabaida taldeak antolatu eta egingo dira. Hurrengo pausoa eztabaida taldeak transkribatzea, kodetzea eta aztertzea litzateke, banakako elkarrizketetarako auzi pertinenteak identifikatzeko. Ikerketaren azken analisi fasea banakako elkarrizketena litzateke.

6. Erreferentziak

- Aldasoro, E. (2001). La evolución de la enseñanza en euskera en Navarra: una perspectiva pedagógica. *Revista Internacional de los Estudios Vascos / Nazioarteko Eusko Ikaskuntzen Aldizkaria / Revue Internationale des Etudes Basques*, 46(2), 593-624.
- Almgren, M. eta Manterola, I. (2016). The development of narrative skills in learners of Basque as a second language. *Education Inquiry*, Vol. 7, No. 1, March 2016, pp. 27- 46.
- Amorrortu, E.; Goirigolzarri-Garaizar, J. eta Ortéga, A. (2018). El proceso de muda en jóvenes universitarios del Gran Bilbao: una primera aproximación. *Actas do XIII Congreso Internacional de Lingüística Xeral, Vigo 2018*, 63-70.

- Amorrortu, E.; Ortega, A.; Idiazabal, I. eta Barreña, A. (2009). *Erdaldunen euskararekiko aurreiritziak eta jarrerak*. Eusko Jaurlaritza: Vitoria-Gasteiz.
- Berria (2019). Euskarak eutsi, erdarek irabazi. *Berria*, 2019-02-20. https://www.berria.eus/paperekoa/1911/010/001/2019-02-20/euskarak_eutsi_erdarek_irabazi.htm [azken kontsulta: 2019-02-21]
- Dufur, A. (2012). *Lizarra, euskararen biziberritzetik indarberritzera*. Hiznet Hizkuntza Plangintza Gradu ondoko sakontze egitasmoa. UPV/EHU <https://hiznet.asmoz.org/wp-content/uploads/2018/10/Lizarra.pdf> [azken kontsulta: 2019-03-29]
- Erbiti, F. (2015). *Ametsa egia*. Nafarroako Ikastolen Elkarte: Iruñea.
- Erize, X. (2018). Nuevos consensos sociales plurales para el fomento de la lengua vasca en Navarra. *Príncipe de Viana*. Nafarroako Gobernua: Iruñea.
- Eusko Jaurlaritza, (2013). *Ikasleak hiztun: 2011ko arrue proiektua: ikerketaren emaitza, adituen iritziazalpenak*. Eusko Jaurlaritza: Vitoria-Gasteiz.
- Eusko Jaurlaritza; Nafarroako Gobernua eta Euskararen Erakunde Publikoa, (2017). *VI. Inkesta Soziolinguistikoa Euskararen eremu osoa*. [https://www.irekia.euskadi.eus/uploads/attachments/9954/VI_INK_SOZLG-EH_eus.pdf?1499236557]
- Ezeizabarrena, M.J. (2012). The acquisition of the (in)consistent ergative marking in Basque: L1 and early L2. *Lingua* 122 (3), 303-317. I. Laka eta B. Fernández (eds). Special Issue accounting for ergativity.
- Manterola, I. (2010). *Euskarazko murgilketa haur hezkuntzan: euskara-gaztelania elebitasunaren azterketa*. EHU: Vitoria-Gasteiz.
- _____, (2019). A study of recipes written by Basque immersion students: any evidence for language revitalization? In N. Yigitoglu eta M. Reichelt (ed.), *L2 writing in non-English languages*. Multilingual Matters: Bristol.
- Manterola, I. eta Almgren, M. (2013). Las grandes líneas de progresión de los aprendizajes lingüísticos en la escolarización en euskera. In J. Dolz eta I. Idiazabal (eds.), *Enseñar (lenguas) en contextos multilingües*. UPV/EHU: Bilbao. 217-240.
- Manterola, I.; Idiazabal, I. eta Almgren, M. (2013). Basque L2 development in immersion school settings. *International Journal of Bilingualism*, 17(3), 375– 391.
- Martinez de Luna, I.; Erize, X.; Etxaniz, J. eta Elizagarate, A. (2016). *Euskararen gaineko oinarritzko diskurtsoen lanketa*. Eusko Jaurlaritza: Vitoria-Gasteiz.
- Nafarroako Gobernua; Eusko Jaurlaritza eta Euskararen Erakunde Publikoa, (2017). *VI. Inkesta Soziolinguistikoa Nafarroako Foru Komunitatea*. [http://www.euskarabidea.es/fitxategiak/irudiak/fckeditor/NAFinkesta2016euskaraz.pdf]
- Ortega, A.; Amorrortu, E.; Goirigolzarri, J. eta Urla, J. (2016). *Euskal hiztun berriak: esperientziak, jarrerak eta identitateak*. Deustuko Unibertsitatea: Bilbo.
- Pujolar, J.; González, I. eta Martínez, R. (2017). Gazte katalanen muda linguistikoak. *BAT Soziolinguistika Aldizkaria*, 104, 51-70.

7. Eskerrak eta oharrak

Lan honetan egiten den ikerketa proposamena, batetik, Eusko Jaurlaritzak ELEBILAB ikertaldeari diruz lagundutako IT-983/16 / GIC15/129 proiektuari esker landu da, eta bestetik, Eusko Jaurlaritzaren Ikasiker Lankidetzak Beka (2018-2019) bati esker.